

Wat u wilt weten over uw pensioen

‘Wanneer wordt het verplichte pensioen afgeschaft?’

De kranten staan er vol van: het pensioenstelsel. Wat gaat er veranderen? Hoe beleggen we verantwoord en vooral ook: hoe zorgen we voor een goede ouderdagvoorziening? Ook in het notariaat leven er heel veel vragen over de huidige regeling en de toekomst. *Notariaat Magazine* legde er een aantal aan het Pensioenfonds Notariaat voor.

Wie ben je en wat weet je van je eigen pensioen?

Adri Jansen: ‘Ik ben opgeleid als actuaire, dat is eigenlijk een verzekeringswiskundige. Ik heb altijd in de advieswereld gezeten en ben bij meerdere pensioenfondsen adviseur geweest. Vier jaar geleden werd ik bestuurslid bij het voormalig pensioenfonds voor medewerkers in het notariaat. Nu ben ik voorzitter van Pensioenfonds Notariaat. Als pensioendeskundige ben ik natuurlijk goed op de hoogte van mijn eigen pensioen. Ik weet dat ik als zelfstandig ondernemer nauwelijks pensioen heb. Ik doe dus goed aan financiële planning.’

Nienke Bijlholt: ‘Ik werk als kandidaat-notaris bij Zuidbroek notarissen. Na mijn lidmaatschap van de PensioenKamer ben ik begin 2018 benoemd tot bestuurder van Pensioenfonds Notariaat. Dat gaat overigens niet vanzelf. Je volgt verschillende opleidingen en ook De Nederlandsche Bank (DNB) moet de benoeming goedkeuren. Ik denk dat de mensen in het notariaat zeker iets kunnen toevoegen aan de maatschappij, ook via het vervullen van dit soort functies. Daar zijn wij geschikt voor. Bovendien maakt het je een betere notarieel adviseur. Bij Zuidbroek – en ook bij mijn vorige werkgever – wordt dit zeker gestimuleerd. Tegen collega’s zou ik dan ook zeggen: vooral doen! Mijn eigen pensioen: dat zit natuurlijk bij Pensioenfonds Notariaat.’

Hoe staat het fonds er twee jaar na de fusie voor?

Adri Jansen: ‘We hadden geschat dat we 2 miljoen euro per jaar aan kosten zouden besparen. Dat blijkt nu 3 miljoen te zijn. De beroepsgroep merkt daar misschien weinig van: de premie gaat tenslotte niet omlaag. Die wordt ook gestuurd door andere factoren, zoals rente. Maar de premie was hoger geweest als we nog twee fondsen waren.’

Nienke Bijlholt: ‘DNB heeft een paar jaar geleden gezegd terug te willen naar een minimaal aantal pensioenfondsen. Dan moet je jezelf afvragen in hoeverre je nog bestaansrecht hebt. Vanuit die gedachte is het heel goed dat de twee fondsen zijn gefuseerd. Nu hebben we één sectorfonds voor het notariaat.’

Adri Jansen: ‘Schaalgrootte is echt een ding. Tien jaar geleden hadden we honderden pensioenfondsen, nu nog tweehonderd. Als we niet waren gefuseerd, was op beide fondsen druk ontstaan. Voor een waardevast pensioen is de fusie wel belangrijk geweest. Nu zijn we het eerste fonds in Nederland dat een combinatie is van een beroepspensioenfonds en een bedrijfstakpensioenfonds. Andere sectoren denken daar ook over na.’

Nienke Bijlholt: ‘Voorlopig staat er voor ons geen samenwerking of fusie met een andere partij op het programma. Maar je moet je blijven afvragen wat je bestaansrecht is. We houden dus altijd onze ogen open. Overigens doet DNB periodiek onderzoek naar het beleid van pensioenfondsen en

heeft ons laatst heel goed beoordeeld als het gaat om beleggingsbeleid en risicomanagement. Daar zijn we trots op.'

Wat gaat een nieuw pensioenstelsel betekenen?

Adri Jansen: 'Er is nog weinig bekend, maar wat vaststaat is dat de AOW- en pensioenleeftijd minder snel gaan stijgen. En deelnemers moeten wennen aan het feit dat we zachtere toezeggingen gaan doen. Risico's gaan verschuiven van het pensioenfonds naar de deelnemers.

Nienke Bijlholt: 'Vroeger werd bijvoorbeeld bij een eindloonregeling gezegd dat je aan het eind van de rit een bepaald bedrag krijgt. Dat zal in de toekomst anders zijn. Dan bouw je iets op, dat wordt ook belegd en daar komt een bedrag uit wat je krijgt. Dat is een andere benadering.'

Adri Jansen: 'Met andere woorden: we garanderen het niet meer, maar streven ernaar. Het kan meevallen of tegenvallen. De kans dat je hoger uitkomt, is wel groter dan dat je lager uitkomt.'

Als je wilt stoppen op een leeftijd van 61 jaar, wat betekent dit dan voor je pensioenopbouw?

Adri Jansen: 'De echte pensioenleeftijd is 67. Als je met 61 jaar stopt, betekent dat dat je zes maal 1,75 procent mist van je pensioen. Dat is ongeveer 10 procent van je pensioengrondslag. Je streeft naar een pensioen van ongeveer 70 procent van het gemiddeld verdiende loon. Dus dat is echt wel een groot deel. Maar je betaalt die zes jaar geen premie meer. Daarnaast: als je wilt dat je eerder pensioen krijgt, wordt je pensioen verlaagd met 26 procent. Je verdeelt dan je eigen pot geld over een andere periode en krijg dus zes jaar langer uitgekeerd. Je moet dus heel goed aan financiële planning doen als je zoiets wilt. Het is gewoon duur. Overigens kun je voor dit soort vragen ons altijd bellen.'

Extra: Waarom praten jullie altijd alleen maar over het pensioen van de (kandidaat)-notaris? Ik werk al bijna 28 jaar in het notariaat als klerk en vind mijn pensioen ook belangrijk. **Nienke Bijlholt:** 'Sinds twee jaar zitten (kandidaat-)notarissen en de overige medewerkers samen in een pensioenfonds. Sindsdien kent Pensioenfonds Notariaat drie regelingen. Wij focussen ons dus ook op die drie. Omdat *Notariaat Magazine* een blad is voor de (kandidaat-)notaris, kan ik mij voorstellen dat daarin met name wordt gesproken over de regelingen van die doelgroep. En dat de regeling van de medewerkers minder aan bod komt in dit magazine. In november hebben we drie bijeenkomsten over het pensioen voor medewerkers gepland. Ik zou zeggen: kom daarheen!'

Wanneer wordt het verplichte pensioen afgeschaft, zodat een notaris zelf kan kiezen wat hij of zij aan pensioenopbouw doet?

Nienke Bijlholt: 'De verplichtstelling is in 1957 in de wet vastgelegd. Dat was omdat notarissen doorgaans tot aan de dood hun ambt uitoefenden. Toen is besloten daar een leeftijdsgrens aan te hangen. Dat zorgde er weer voor dat een deel van het inkomen moest worden opgevangen. Het idee voor een pensioenfonds was daarmee geboren. Om dat te bekostigen, werd het verplicht gesteld. Intussen kun je je afvragen in hoeverre die verplichtstelling nog passend is in de huidige tijdsgeschiedenis. Notarissen zijn sinds 1999 ondernemer en die houden van vrijheid. Tegelijkertijd oefenen we als notaris wel een ambt uit. Wij staan aan de basis van de zekerheid van ons

rechtsstelsel. Het idee dat je niet wilt dat deze groep mensen ooit in een kwetsbare positie komt, is nog steeds actueel. Natuurlijk weet ik ook wel dat notarissen goed voor hun eigen pensioen kunnen zorgen. Dus je kunt je afvragen of het niet volstaat een pensioenverplichting op te leggen, los van de manier waarop je dat doet. Die discussie moet worden gevoerd door de beroepsgroep. Dat is gedaan via een onderzoek waaruit blijkt dat een kleine meerderheid de verplichtstelling wil behouden.'

Adri Jansen: 'Er zijn overigens veel beroepsgroepen die zelf een verplichtstelling aanvragen. Je kunt dus niet zeggen dat iedere ondernemer in Nederland zelf kan kiezen. Sterker nog: beroepsgroepen kiezen vaak voor het voordeel van een collectief. Wij kunnen doordat het collectief is, zonder medische waarborgen, iedereen verzekeren. Als je het individueel wilt regelen en er zit een vlekje op je gezondheidsverklaring, vliegt je premie omhoog.'

Belegt het pensioenfonds in wapens, sigaretten of andere zaken die controversieel zijn?

Nienke Bijlholt: 'Nee, wij beleggen niet in wapens of andere controversiële zaken. De impact die beleggingen van het fonds kunnen hebben op de maatschappij is een actueel thema. We noemen dat ook wel het ESG-beleid, oftewel *Environmental, Social en Governance*-beleid. Eerder dit jaar hebben we een enquête gedaan en daaruit blijkt dat de beroepsgroep vindt dat we moeten beleggen in zorg en welzijn, onderwijs en duurzame energie. Tegelijkertijd wil de helft dit niet als daardoor het rendement lager wordt. Met die wensen overleggen wij met de vermogensbeheerder over de mogelijkheden. Naast verschillende sectoren waarin je kunt beleggen, kun je bijvoorbeeld ook kijken naar de bedrijfscultuur, hoe personeel wordt behandeld, of er goede arbeidsvoorwaarden zijn en wat de bonuscultuur is. Daar kun je heel ver in gaan. Het moet wel werkbaar blijven én kosten spelen ook een rol. Dat moet je goed tegen elkaar afwegen. In dat stadium zitten we nu. Er is heel veel te koop, maar niet altijd tegen de juiste prijs. Spreiding is in ieder geval belangrijk, dan loop je minder risico.'

Waarom betaal ik in verhouding tot hetgeen ik krijg, zoveel aan mijn pensioen?

Adri Jansen: 'Pensioen is historisch duur door de lage rente. Daarom hopen we ook op een nieuw pensioenstelsel dat meer ruimte geeft om de prijs te verlagen. Maar je krijgt altijd sowieso meer terug, dan je betaalt. Je krijgt namelijk zo'n achttien jaar pensioen: van je 67ste tot aan je overlijden. En vaak is er ook een partner, dus dat kost echt wel wat. Gemiddeld bestaat je pensioen voor meer dan de helft uit beleggingsrendement, naast de ingelegde premie. Dat komt ook omdat we risico's nemen. Doen we dat niet, dan halen we de nominale garanties niet.'

Iedere (kandidaat-)notaris betaalt nu evenveel pensioenpremie, in de toekomst ga je in de laatste jaren het meeste betalen. Hoe worden (kandidaat-)notarissen die hoge premies hebben betaald, gecompenseerd?

Adri Jansen: 'Dit gaat over de doorsneepremie. Dat betekent dat elke notaris, of hij nu 25 of 66 jaar is, dezelfde premie betaalt. En daar gaat wat in veranderen. Dat is een van de bijna zekere elementen in het pensioenakkoord. De premie blijft nog wel gelijk voor iedereen, maar je krijgt er steeds minder pensioen voor als je ouder wordt. Je gaat dus niet meer betalen, maar een jongere krijgt er meer en een oudere krijgt er minder voor.'

Nienke Bijlholt: 'Het is een logische verandering. Je werkt niet meer je hele leven bij dezelfde baas of in dezelfde beroepsgroep. Mensen hoppen steeds meer van job naar job.'

Adri Jansen: 'De verandering is inderdaad logisch, maar hoe wordt het gecompenseerd als jij al aan het opbouwen bent? Wij kunnen daar geen antwoord op geven. Er moet eerst nog een pensioenakkoord komen. Maar we denken er al wel over na. Zonder compensatie kun je wat ons betreft de doorsneepremie niet afschaffen.'

Extra: Waarom zijn er zulke enorme verschillen - meer dan 30 procent - in pensioengevend salaris?

Nienke Bijlholt: 'Een deel van de beroepsgroep wilde van het verplichte karakter van het pensioen af. Dan kon niet. De gedachte van de PensioenKamer – die samen met de Bond van Medewerkers in het Notariaat de inhoud van de pensioenregelingen in het notariaat vaststelt – was toen het pensioen van de notaris wat te verlagen. Dan wordt het een minimaal pensioen, maar voldoet het wel aan de wetgeving, én hebben zij iets meer ruimte om de rest van het geld in een aanvullende verzekering te stoppen. Voor kandidaat-notarissen is het pensioengevend salaris verhoogd, omdat uit onderzoek bleek dat meer dan helft van de kandidaat-notarissen meer verdiende dan het pensioengevend salaris. De regeling van de medewerkers is hetzelfde gebleven zoals het was voor de fusie'

Adri Jansen: 'Dat hoge maximale salaris is dus geen cadeautje. Daar betalen ze ook een hoge premie over.'

Waarom betalen medewerkers geen premie voor een arbeidsongeschiktheidspensioen, maar hebben zij wel een heel hoog pensioengevend salaris?

Adri Jansen: 'Dat zijn twee dingen die eigenlijk niks met elkaar te maken hebben. Medewerkers hebben geen arbeidsongeschiktheidspensioen, daarvoor betalen zij ook geen premie. (Kandidaat-)notarissen hebben dat wel en betalen er daarom ook voor. Als zelfstandige heb je een arbeidsongeschiktheidspensioen nodig, voor werknemers zijn er overheidsregelingen waar je gebruik van kunt maken.'

Nienke Bijlholt: 'Notarissen en kandidaat-notarissen hadden van oudsher dezelfde regeling. Na het aanbrengen van verschillen in de regelingen is het arbeidsongeschiktheidspensioen voor hen beiden blijven bestaan.'

Adri Jansen: 'Als de medewerkers vinden dat ze ook een dergelijke verzekering nodig hebben, laat ze dat dan niet zelf gaan regelen, maar aan ons opdracht geven het collectief te doen. Dat biedt zoveel voordelen.'

Waarom is niet gekozen om voor iedereen het maximum van het pensioengevend salaris gewoon op 107.593 euro, het wettelijk maximum, te zetten?

Adri Jansen: Het hanteren van een salarisgrens van 60.000 à 70.000 euro is heel normaal. De grens voor medewerkers staat nu op 95.000 euro én dat is al best hoog. Het gaat maar om enkelingen die zoveel meer verdienen. Als je de grens zo hoog zet, wordt het niet meer collectief, maar individueel. Dan komt de solidariteit onder druk te staan. Dan ben je met z'n allen solidair voor die enkele veelverdiener. Ook solidariteit heeft grenzen. De boodschap is eigenlijk: zie dit als goede basisverzekering, doe aan financiële planning en zorg zelf voor een extra verzekering als dat nodig is. We gaan het niet collectief oplossen.'